

- ...Обаче аз не знам, щото тя [свекървата] има такава цел – да ме вземат мене да ме продадът в Германия. [...] Да, за повече пари. Тя е дала, тука да е дала 10, а тя ще изкара двойно и тройно, ще ги изкара тя тия пари. Но майка ми, когато дойде тука, да ми изкарат, на мен, чужбински паспорт, да ме минават оттатъка, майка ми ги предупреждава и им вика така: “Слушайте, ако става въпрос моята дъщеря, да я вземете, [за] да я продадете някъде, това вашето няма да стане”. И майка ми вика така, а те викат така: “А свато..., сватаначке, как може такива работи ние да правим?”, кат че не е вярно. И аз им викам – добре де. Майка вика: “Добре”. Ние си заминахме, обаче когато изля... когато се каза, щото не може да излезне паспорта, [...] И те от там почнаха вече гюрунтийте, разбираш ли? [...] Защото, нали те не ми казват, щото искат да ме продадът, обаче така се разбира, разбираш ли? Защото те се скришно говореха... [...] Моята свекърва вика – ще взема, вика, снаха ти и племенничката ти, вика, и тя когато порастне аз ще имам файда от нея, защото ще я продам в Германия, да си изкарам от нея пари. [...] Демек малкото чак, чак малкото. То малкото беше тогава, още се повиваше, в пелени беше.

Същевременно, самият казус на мешерето, даде възможност на екипа ни да потвърди две от първоначалните изследователски тези, свързани със субгрупата на калдерашите. В началото на настоящата грета част от доклада, аз оспорих тезата на Кертиков (2002) за брака и купуването на булките като ромска икономическа стратегия, изтъквайки неговият традиционен смисъл и ценностна натовареност, както и функционалната му значимост при формирането на ромското семейство. Мнението ми се основава не само върху данните от настоящето изследване, но и върху публикуваните вече резултати от предходни мои изследвания (Пампоров 2001, Пампоров 2002). Купуването на булката – “капарото” или “баба хакът” – са своеобразна гаранция, че девойката ще бъде третирана като равноправен член в новото си семейство, че няма да бъде малтретирана физически и психически, че няма да бъде изоставена от съпруга си след раждането на децата. При липсата на писан закон в традиционната общност, парите играят ролята на легитимиращ фактор по отношение на брака.

Но във връзка с брака съществува друга социална практика, която играе ролята на икономическа стратегия както при калдерашите, така и при калайджите. По време на проекта “Гюпци 2001” в Петрич, проведох тематично интервю с Бранко – лидер на калдерашите в града. По време на записа той дефинира сватбата като особен вид икономическа стратегия:

- ...Значи на една сватба, едно младо семейство, във днешно време, може да събере... 100-150 до 200 хиляди лева. Значи, на последна